

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőszírok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal kösík.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 10.

A kormány helyzete.

A végcél, mely felé a nemzeti politikának haladnia kell, s amelyben tényleg halad, nem más, mint a nemzet megerősödése nemzetgazdasági téren. Közjogi vívmányok iránt nincs mindenkinek kiüvelt finom érzéke; de midőn a mindennapi kenyérről van szó, mindenki engesz-elhetetlenné válik. Nincs lakosa a hazának, bármily centrifugális politikai elveket valljon is, aki benne látná, hogy ha lökeszegény országunkban beáll a válság s ezenkívül lesznek semmivé a legvagyonosabb polgárok, ez a legnagyobb visszahatást fogja gyakorolni minden irányban s különösen a nép legszegényebb osztályai érzik meg legfájdalmasabban a nagy cégek és vállalatok bukásait.

Innen van az, hogy a kormány ellen megnyilatkozó ellenzéki eskedés, mely a kiegyezés ellen irányul, bármily lelketlenül szövetkezik a horvát árulókkal, bármily kétségbeesetten önti haragos förmedvényeit öles vezércikkben és beszédek áradatában, nem bir gyökeret verni.

Pedig a látszat a koalíció ellen ugyan-

csak a kezökre dolgozik Sándor Páléknak, sőt Lengyel Zoltánéknak is.

Kossuth, a nagy intranzigens Kossuth Lajos fia kvótát emel, kiegyezést csinál Ausztriával és még talán létszámemelést is fog csinálni. Micsoda sülyedés ez? Hát nem nyílt bevallása ez annak, hogy a függetlenségi párt programjának alapján kormányozni nem lehet? Nem megtagadása-e ez a függetlenségi eszméknek?

Bizony nem az.

Éljünk csak egy hasonlattal.

Kineveznek egy szegény hivatalnokot, akinek kis családja számos tagból áll, egy kis városkába, télnek, viznek idején s ő lakást keres. Felhajsolja az egész városkát, de nem talál üres lakást sehol, csak egy rozzant viskót tud fellelni, a melybe kénytelen belémenni, holott a tető rongyos, az ablakok rosszak, az ajtók szintén. Reparációra a házigazdának nincs pénze, de ha volna is, az időjárás mostohasága nem enged meg semmiféle javításokat. A szegény bérlő tehát javítgat, toldoz-foltoz napról-napra, míg végre eljön a tavasz és a házat lehet tatarozni. Természetes, hogy a szegény hivatalnok családjának ezer év lesz az a tél, de ki kell böjtölnök az időt, mert ami nem lehet, az nem lehet.

Ez a rozzant viskó a mi hazánk kormányzása. A koalíció átvett egy teljesen

ronlásnak indult épületet, amelyet Deák Ferenc bevégzetlenül hagyott, utódai pedig csak rongálni tudtak. A koalíció nincs abban a helyzetben, hogy máról holnapra megrázkódtatás nélkül átmenjen a reparációk korszakába. Benne marad hát a régi épületben és toldozva-foltozva tovább tengődik benne, míg elkészítheti a gyökeres átalakítások összes föltételeit. Ha nem ezt tenné, oly viharok és veszedelmek tenné ki az ipart, a kereskedelmet s a nemzet összes életfeltételeit, a melyeken nem birna át gázolni semmiféle emberi bölcsesség.

Senki sem vádolhatja hát a koalíciót azzal, hogy könnyelműen és lelkiismeretlenül jár el a nemzet ügyeinek vezetésében. Nem az egyes pártok elvei érvényesülnek ma, hanem az összes pártok közreműködésével igyekeznek a kormány a helyzet ideiglenes követelményeinek eleget tenni, az adott viszonyok szerint mindent felhasználva arra, hogy a liberális rendszer által előkészített végromlás veszedelmét el lehessen háritani.

Nem azok a bünösök, akik a rozzant viskóban benne laknak, hanem azokat érheti a vád, akik az alkotmány bevégzetlen házból megrongált viskót csináltak. Ha egyszer Tisza Kálmán és követői életfeladatukul tekintették a nemzet érdekeit ezer és ezer szállal hozzáfűzni

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Furcsa kaland.

G. H. Payne.

A london—southamptoni vonalon korán reggel indítottam utnak mozdonyomat. A pompás idő jó kedvre hangolt s elhatároztam, hogy megtrefálom barátomat, Smith mozdonyvezetőt, aki a gyorsvonatot vezette s minden reggel mozdonyával az én mozdonyom mellett szokott elrobogni. A londoni pályatestről egymás mellett futottak ki mindkettőnk vonalának sinei s hosszabb ideig egészen egymás mellett roboghattak volna mozdonyaink, ha az övé, mivel gyorsvonat volt, el nem hagyta volna csakhamar az enyémet.

Egy üres dohánydobozt megtöltöttem korommal és vártam az alkalmat, hogy megajándékozam vele barátomat.

Komoly, mogorva ember volt s már előre nevettem, mily bosszus lehet, ha kinyitja a dobozt.

Már javában robogott vonatom, mikor meghallottam a szomszédos sín páron a gyorsvonat dübörgését. Kihajoltam a mozdony oldalán és vártam a pillanatot, mikor a mozdony az enyém mellett elrobog s átnyújthatom barátomnak az ajándékot.

Nem sokáig vártam, egyszerre megpillantottam barátomat a mozdonyon. Odaszóltam neki: — Adok egy doboz finom dohányt, vedd el gyorsan!

Ő örömmel kapta el a dobozt kezemből s komoly arcot csinált hozzá. Amint a mozdony tovarobogott, nagyot kacagtam. Mily kár, hogy nem láthatom a jelenetet, mikor a kellemes dohányillatra vágyakozva, kinyitja a dobozt s kormot talál benne a remélt dohány helyett!

Egyszerre váratlan jelenet zavarta meg jókedvemet.

A mellettem robogó gyorsvonat egyik szakaszából egy fiatal ember ugrott át a mozdonyomba. Valóságos halálugrás volt. Ha csak egy centiméternyivel téved is, a mozdony kerkei alá kerül. A fiatal ember erős kézzel ragadta meg a mozdony kortátjának szélét s hatalmas lendülettel vetette be magát oda, ahol én álltam a fűtővel. Mikor felocsudtam meglepetéséből, azonnal megragadtuk a különös vendéget, a fűtővel együtt. Kétségbeesetten védekezett. De minden hiába volt. Hátára tektettük s jól szemügyre vettük. Erős ember volt s szeméből szellem sugárzott. Csak az arca rángatózott az izgalomtól.

— Kicsoda maga? Hogy merészkedett átugrani a vonatra? — kérdeztem.

Könyörgően felelt:

— Jó emberek! Könyörüljenek rajtam! Nagy szerencsétlenséget háritottam el ezzel az ugrással! Kíváncsian néztem rá. Intettem a fűtőnek, hogy bocsássa el s most már állva mondja el nekünk, hogy mit akart tulajdonképpen.

— Anarkista vagyok — kezdte ő — s most nagy veszedelmet háritottam el másokról és magamról. Két év előtt egy anarchista társaságba kerültem s lettem a fogadalmat, hogy vakon engedelmeskedem utasításuknak. Vezetőink néhány nap előtt gyűlést tartottak s halálra ítélték a köztársaság elnökét. A sors engemet jelölt ki a véres merényletre. Ekkor megtudtam a vezetőség parancsát. Kerülő uton Párisba kellett volna utaznom, mert a rendőrség nagyon éberem figyel bennünket. Társaim értésemre adták, hogy nem bujhatok ki a dolog alól s ha ellenkezni próbálnék, akkor meggyilkolnak ök maguk. Nagy félelem borult lelkemre. Bosszúból meggyilkolnak, ha nem teszem meg, amit tőlem kívánnak s nincs az a hely a föld kerekéségén, ahová elrejtőzhetném előlük. Ha pedig a zürzavarban nem sikerül kerekem oldanom, akkor a rendőrség kezébe kerülök és ismét halál vár reám! Elhatároztam, hogy Amerikába szököm. Ott, az embertömegben talán csak elrejtőzhetem mégis. Társaimnak azonban azt mondtam:

— Jól van, vállalkozom a merényletre! Ma reggel beültem a gyorsvonat egyik sza-

„Pfaff”-nál

1000-rével érkeztek
 Angol-nyakkendők.

Ausztria érdekeihez, ha halálos bűnnek tartottuk angol- és francia-tőkét venni igénybe vállalatunknál, ha minden ipari és kereskedelmi vállalatunk az osztrák tőkének van hivatva jövedelmet hajtani, minő joggal követelik a szabadelvűség halottai, hogy a koalíció egyetlen csapással vágja el az összekötő szálak százszázait akkor, mikor ennek a reparációnak a vége csak gyászos romlás lehet?

Vannak, akik jól ismerik a helyzetet, nem biznak benne, hogy a nemzet közgazdasági emancipálása Ausztriától a közeljövőben végrehajtható legyen. Vannak, akik szívesen követik a kiegyezést csináló Kossuthot, de a reményeit nem osztják.

A koalíció azonban ezeknek is megmutatja, hogy csalódnak. Nem szabad lemondani soha, hanem segédkezni kell nyujtanunk a kormányoknak, hogy mindazon zavaró körülményeket, melyek a tőke és munka kellő egyensúlyát és a hitelviszonyok szilárdságát károsan befolyásolják, kellő energiával ellensúlyozhassa és a bajokkal megbirkózzon.

Nekünk ezen elementáris igazságokat ma szem elől téveszteni annyival nagyobb bűn, amennyire a horvát összeesküvés minden körülményt kihasznál, hogy a magyarságot mint vezérszerepre hivatlant tüntesse fel. Minden oly fajta ellenzéki magatartás, amelyből ezek az emberek akarnak hasznot húzni, valóságos mérényletszámba megy a politikai nemzet egysége ellen.

Nagy kár, hogy ezt sokak sértett hiúsága, sokak kielégítetlen ambíciója belátni nem engedi. Szomorú, hogy vannak magyar politikusok, akik a horvát obstrukcióba szekundálnak és örülnek az obstrukció által teremtett nehéz helyzetnek, sőt titokban támogatják is őket.

kaszába s az volt a célo, hogy Amerika felé szököm. Mikor elfoglaltam helyemet, egyszerre egy papíros repült ölembe az ablakon át. Ez volt ráírva: »Tudjuk szándékodat. Szökni akarsz, de csalódsz. Eberségünket nem játszhatod ki s bosszunkat nem kerülheted el. A vonaton vagyunk mi is s figyeljük minden mozdulatodat. Ha valamelyik állomáson le mernél szállni a vonatról, mi u.náad ugrunk s akkor készülő a halálra.«

A fenyegető levelet anarchista társaim írták, Még fel sem ocsudtam rémületemből, mikor megindult a gyorsvonat. Kétségbeesetten néztem magam elé s nem tudtam, mihez fogjak. De egyszerre megpillantottam az önök vonatját. Örületes terv szökött agyamba s a másik pillanatban már meg is valósítottam azt. A többit tudják. Most itt vagyok s könyörgöm önöknek, szánjanak meg s adjanak módot a menekülésre. Hiszen látják, hogy megbántam már az anarchisták közé való keverődésemet s új életet akarok folytatni Amerikában.

Mily szomorú ébredés a kiegyezés után negyven esztendőre, hogy itt még mindig vannak fajmagyarok is, akik lelkek mélyén rejtegetik a kétféjű sas bálványát és császárpárti fohászokat röpitenek ismeretlen hatalmakhoz! De ha legalább becsületes őszinteséggel színt vallva, indokaikat harcba vinnék! Ám nem ezt teszik, hanem hol a páholyok kék köntösében, hol a kurucok vörös köpenyében, hol a szocialisták munkás-zubbonyában, hol a héber szombati köpenyben, hol végre balthazári tógában ámitják a világot és álnok munkájukhoz gyűjtik a szövetségeseket.

Maga ez az egy körülmény, hogy a kiegyezés órájában egy ilyen nemzedék fel tudott nőni, eléggé súlyos érv amellett, hogy igenis Deák Ferenc »nagy« művét nemcsak tatarozni kell, hanem revidálni kell azt alapjától fogva végig. Gondolatnak merész és nagy, de erős nemzeteknek a nagy eszméktől meghátrálniok nem szabad.

Gedeon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 10.

Elnök: Rakovszky István. Napirend előtt megemlékezik II. Oszkár svéd király haláláról.

A Ház a svéd parlamentnek kondoleál.

Elnök bejelenti, hogy Friedmann Lajos és testvére budapesti cég Pilisy István képviselő ellen összeférhetetlenségi bejelentést tett, de mivel alaki hiányai vannak, a Ház a bejelentést irattárba helyezi.

Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter bejelenti a steierlak-aninai állami elemi iskola felállításáról szóló javaslatot.

Sajnáltam őt, de nem teljesíthettem kívánságát.

— Nem böcsáthatom önt el, uram, — mondtam — mert nekem jelentést kell tennem az esetről a legközelebbi rendőrállomáson, mert különben én kerülnék bajba. Az eset úgy sem igen maradhatna titokban, hi-zen mások is láthatták az ön halálugrását. Családos ember vagyok s nem juttathatom magamat abba a helyzetbe, hogy állásomat elveszítem s talán még börtönbe is csukjanak.

A fiatal ember kinosan nyögte:

— Akkor végem van!

Ezalatt gyorsan közeledtünk az első állomáshoz s az volt a szándékom, hogy a vonat megállításával leszállok s jelentést teszsek a rendőrségnek.

A fűtőre ráparancsoltam, hogy fogja meg jól emberemet.

Mikor már közel voltunk az állomáshoz, én éppen gépemmel voltam elfoglalva, ijedt sikoltást hallok. Es mit látok? Emberem kiszabadította magát a fűtő karjaiból s leugrott

Következik a napirend:

az egyszakaszos javaslat általános tárgyalása, a záróbeszéd.

Elsőnek *Vinkovics* Bozsó indokolja meg horvátul határozati javaslatát.

Elnök megvonja tőle a szót.

Supilo Ferenc szintén horvátul tartja záróbeszédét.

Elnök: Megvonja *Supilotól* a szót. Következik *Budiszavlyevics* Bude. Ez Amaz indítvány, melyet *Hoffmann* tegnap értelmetlennek mondott. Módot akarok a képviselő urnak adni, hogy tényleg értelmetlen indítványát megmagyarázza.

Budiszavlyevics Bude felolvassa tegnapi indítványát.

Elnök: Ez egészen más határozati javaslat, mint a mit a képviselő ur a Háznak annak idején beterjesztett. Ujabb indítványt se beterjeszteni, se megindokolni nem lehet, tehát a szót megvonom. (Eljenzés.) Következik:

Banjanin János horvátul beszél.

Ilics Gedeon horvátul indokolja meg határozati javaslatát, de az

Elnök háromszori figyelmeztetésre megvonja tőle a szót.

Muacsevics Vazul szintén horvátul beszél.

Elnök: Miután több szónok nincs feliratkozva, felteszem a kérdést.

Supilo horvátul mond valamit.

Elnök: Nem érzem magam indítva, hogy a horvát beszédeket magyarul tolmácsoljam. (Eljenzés.) Tessék tehát magyarul beszélni. (Taps.) Husz képviselő névszerinti szavazást s a szavazásnak holnapra halasztását kéri, a Ház ilyen értelemben határoz.

Következik az

autonóm vámtarifa 18—21 cikkeinek tárgyalása.

Tuskán Gergelytől az elnök megvonja a szót.

Lukinics Odöntől szintén.

a mozdonyról. A fűtő kiabált, de már hiába volt minden. A vakmerő utas leugrott és megmenekült. Gyors iramodással tünt el a bokrok között.

Az állomáson jelentést tettem a dologról s azonnal üldözni kezdtek a szökevénynt. Másnap ujságot olvastam s a következő cikk vonta magára figyelmemet:

— *Megszökött sikkasztó.* Egy londoni cég pénztárosa, *John Baxter*, aki nagy sikkasztást követett el, úgy menekült meg a nyomában levő rendőrség kezéből, hogy a gyorsvonatról átugrott a robogó személyvonatra s aztán innen is leugrott veszedelmes ugrással.

— Tehát nem anarchista, hanem sikkasztó! — gondoltam. — S ezt a mesét csak azért találta ki, hogy könyörületet ébreszsen bennem.

Néhány nap múlva azt olvastam róla, hogy a rendőrség letartóztatta, éppen mikor egy amerikai hajóra akart szállani.

A szokásos évi nagy karácsonyi vásár megkezdődött,
mely alkalommal az összes raktáron lévő áruk tetemesen leszállított árakban lesznek elárusítva
í f j. KOHN SÁMUEL áruházában.

Magdics Pétertől megvonja az elnök a szót.

Popovics Dusan beszél horvátul.

Elnök: Ne tessék a tárgytól elcsapongani és önönmagát folyton ismételni, mert a Ház tekintélyével való visszaélését meg nem engedem. Figyelmeztetem, hogy a második rendre utasítás után megfogom a szót vonni. (Popovics tovább beszél, de elnök megvonja a szót.)

Surmin György horvátul beszél.

Sümegei Vilmos: A horvát álmoskönyvből olvas!

Muzsa Gyula: A horvát conférmiere!

Elnök: Surmintól megvonja a szót.

Lorkovics Iván horvátul beszél.

Elnök: Ne méltóztassék visszaélni a Ház bizalmával és tekintélyével. A házszabályokat a legbíméletlenebb szigorral fogom kezelni s a velők visszaélőket a mentelmi bizottság elé utasítom.

Lorkovics Iván tovább beszél, de az elnök megvonja a szót.

Vinkovics Bozsótól megvonja elnök a szót.

Pribicevics Szvetozár beszéde folyamán szerbül kezd beszélni, miért az

Elnök megvonja tőle a szót s rendre utasítja.

Babics-Gyalaszi Lyubutól szintén.

Novoczel Mátyástól szintén.

Modrusán Gusztávtól miután ugyanabba a hibába esett, mint előtte öt szónok, azért első figyelmeztetésre megvonja.

Mazuranics György, Benjámín János, Budiszavlyevics Bude, Gráhovác Mirko, Mucsevics Vazul, Supilo Ferencz hasonlóképpen járnak.

Elnök: Több szónok nem lévén, következzék a szavazás. 20-nál több képviselő névszerint való szavazást s a szavazásnak holnapra való halasztását kérelmezvén, a Ház így határoz:

Következik a

22-ik szakasz.

Lukinics Odön horvátul beszél.

Ezután a vámtarifát teljesen letárgyalták, mire az ülés véget ért.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, csütörtökön délután tartja Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ez évben utolsó rendes közgyűlését.

A tárgysorozatba 51 ügyet vettek fel, de ezek közül harmincnál több csekély jelentőségű árlejtési és köztérvteli ügy.

Azért vannak olyan ügyek is a tárgysorozatban, amelyek fontosabb dolgokban várják a törvényhatóság elhatározását.

Ilyen a hétfői hetivásár kérdése, a városi vasut nagypiaci terület feladóállomás céljaira szükséges terület kijelölése, a munkások által fel-

állítandó kenyérsütőde segélyezése stb., amelyeknél bizonyára lesznek felszólalások.

A tárgysorozat különben a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1907. évi december 12-ik, esetleg a következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városháza közgyűlési teremben tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatási állapotáról.

2. A központi választmány megalakítása.

3. A közigazgatási bizottságból kilépő 5 tag választása.

4. Szabolcsvármegye közönségének telirata a Kossuth-muzeum és az 1848-49-iki ereklye gyűjtemény államosítása tárgyában.

5. Veszprémmegye közönségének telirata a fogyasztási adóknak egészben a városok részére leendő átbocsátása tárgyában.

6. A tanács, mint állandó választmány előterjesztése a kereskedelmiügyi miniszter urnak a hétfői hetivásári jog törzskönyvelése tárgyában küldött leiratára vonatkozólag.

7. A tanács a fürdőbe vezetendő vasutereület használati szerződés tervezetét beterjeszti.

8. A tanács javaslata a nvárad városi vasut r.-t. nagypiaci raktár helyiségének eltávolítása s a teherárak fel- és leadó állomás részére szükséges terület kijelölése s átengedése tárgyában.

9. A tanács javaslata a várad munkás szövetséget által felállítandó kenyérsütőde támogatása tárgyában.

10. A tanács javaslata az utcai közlekedési szab. rendelet 4-ik §-ának megváltoztatása iránt a kereskedelmi s iparkamara által beadott kérvényre.

11. A tanács előterjesztése a Sebes Körös folyón lévő közúti vashidak szögecselése megvizsgálása s erre szükséges hitel engedélyezése tárgyában.

12. Zilahy Gusztáv szakdíjnak telebbezése napidij összegének megállapítása tárgyában hozott I. foku véghatározat ellen.

13. A tanács előterjesztése az 1906. évben teljesített kövezési munkálatokról szóló számlák kiutalása tárgyában.

14. A tanács előterjesztése a halelárusító csarnok felállítása végett kötendő szerződés tárgyában.

15. A tanács javaslata a könyomdai munkálatokra kötött szerződésnek Helli Lászlóról Helli László utóda Guttmann M. cégre leendő átruházása tárgyában.

16. A tanács előterjesztése a sertés hizlaló-telep bérletére Pesti Bélával, a sertés hizlaló telep építésére Rendes Vilmostal kötött szerződés tárgyában.

17. A tanács előterjesztése az I. sz. fatelep bérletére megtartott árlejtés eredményéről.

18. A tanács előterjesztése a 2. sz. fatelep bérletére megtartott árlejtés eredményéről.

19. A tanács előterjesztése a III. sz. fatelep bérletére megtartott árlejtés eredményéről.

20-30. Fatelepek bérbeadása.

31-46. Köztérvteli ügyek.

47. A tanács javaslata a nagyvárad latin szertartású káptalan által 1908. évre felajánlott vám általány egezésre.

48. A tanács dr Kazay Kálmán thb. tag által néhai Bottó Ferenc és néhai Csesztivő Ferenc nevével egy-egy utca elnevezése tárgyában beadott indítványt beterjeszti.

49-50. Fizetési előlegek.

51. Dr Baróthy Akos t. főorvos Bernáth Abrahámné szül. Schön Rozália szülésznői oklevelét meghirdetés végett, beterjeszti.

Miről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatban nevezett iratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthető.

Bordé Ferencz,
főjegyző.

A városatya választások.

Ma, szerdán dől el, hogy kik lesznek a függetlenségi párt hivatalos jelöltjei. A függetlenségi párt nagy választmánya ugyanis ma gyűl össze, hogy a vasárnapi városatya választásra a párt jelöltjeiben végleg megállapodjék.

A mai gyűlés mindenesetre érdekes lesz, mert a kiküldött bizottságok jelölésai nem állhatnak meg egy városrészben sem.

Különösen Olasziban van nagy elégtelenség, mert a kiküldött bizottság teljesen arra tette a dolgot, mint a régi szabadelvűpárt: teljesen kizárta a polgári elemet a jelöltek közül s nagyhangú fiatal akarnokokat vett fel a jelöltek közé, akikről a polgárság mit sem tud. Ellenben olyanokat hagyott ki a jelöltek közül, mint dr Hoványi Gyula, aki egy évtized óta tagja a törvényhatóságnak s mindég az ellenzéki eszmék mellett harcolt. Jól tudjuk hogy honnan fúj a szél s ki akarja a polgárokat, de magát a párt választmányi tagjait is azzal tévutra vezetni, hogy dr Hoványi Gyula ugy is virilis.

Igaz, hogy a jövő évre bejutott a virilisek közé 62-iknek, tehát a legutolsóknak s így a tapasztalatok után egész biztosra vehető, hogy mint virilis csak egy évre van biztosítva a törvényhatósági tagsága.

De ezenkívül van Várad-Olasziban elég régi függetlenségi polgár, akik a nehéz időkben kitartottak az elvek mellett s nem a másik táborban voltak láthatók a legutóbbi két választásnál, s különben is becsült polgárai a városnak.

Egy bizonyos, hogy ha a függetlenségi párt mai értekezletén nem találja meg az Olaszi jelölésekre a helyes utat és módot olyan chaosz lesz az olaszi-i választásnál, amelyből nem a függetlenségi lista kerül ki győztesen. Ezt pedig nem szabad engedni a párt becsületeért.

Az elégedetlenség egyik mozzanata a régi függetlenségi Népkörben tegnap este megtartott gyűlése, melyen Rét, Porond, Olaszi polgársága volt képviselve különös számmal a postások és vasutasok. A gyűlés a kerületi függetlenségi párt által javasolt hivatalosan jelöltekkel szemben Olaszi város részére a következőket jelölte:

Dr Hoványi Gyula, Wiedermann Antal, Tanay Zsigmond, akik mellett óriási lelkesedés nyilatkozott meg. Dr Várady Zsigmond, dr Fényő Sándor, Sass Ede, Hann Lajos, Weisz

Karácsonyi és ujévi játékaruk teljes kiárusítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszmuáruháza Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.

Mór, Zsiskor Rudolf, Ráduly Péter, Zonda György, Balogh Károly.

Ujvároson sem fog ugylátszik oly simán. lefolyni a választás, mint eleinte hinni lehetett. Független polgárok csoportja tegnap óta a következő lista mellett harcol és agitál: dr Berkovits Ferenc, Óváry Lajos kályhás, Lebovits Rudolf, idősb Keztyüs János, Balogh Döme, Morgenstein Ferenc, Kriszta Sándor, dr Grószmenyhért, Szilágyi János, dr Radó Ignác, Kovács Kálmán, dr Altman Jakab.

Ebben a kavardásban a mai választmányi ülésnek kell tiszta helyzetet teremtenie.

A mai értekezletre a következő meghívó szól:

Felhívás.

Felkérem a Nagyváradi Függetlenségi- és 48-as Párt választmányi tagjait, hogy a folyó hó 11-én szerdán délután 5 órakor a függetlenségi pártkör helyiségében megtartandó értekezleten a tárgy fontosságára való tekintettel okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy: A törvényhatósági bizottsági tagok választása tárgyában kiküldött bizottság jelentése és a jelöltek személyében való végleges megállapodás.

Nagyvárad, 1907. december hó 6 án.

Szokoly Tamás,
pártelnök.

A kórházi választmány ülése.

Elkülönítő osztály a kórházban.

Biharvámegye kórháza a közel jövőben olyan intézménnyel fog bővülni, amilyen még ez ideig sehol sincs az országban. Biharvámegye kórházi választmánya már régebben foglalkozott a tuberkulózis ügyével és akkor előterjesztést is tett a közgyűléshez, hogy az országban pusztító rettenetes veszedelem áldozatainak Biharvámegye is nyújtson menedéket és amennyire lehetséges az e téren eddig elért orvosi tudomány vívmányait igénybe véve, azok szenvedését enyhítse, illetőleg őket gyógyítsa.

A vármegye törvényhatósága látva az országban megindult mozgalmat, magáévé tette a választmány előterjesztését és annak miként leendő megvalósítása végett dr Mórincz Ernő megyei főorvost tanulmányuttra küldte, hogy az eddigi intézményeket megvizsgálva, részletes előterjesztést tegyen a közgyűléshez, mely azt meg is fogja valósítani.

A főorvosnak tegnap volt módjában beszámolni tanulmányutjáról. Tegnap délelőtt tartott a kórház választmánya ülést és ezen tette meg előterjesztését dr Mórincz Ernő főorvos. A főorvos részletesen ismertette tanulmányutját, majd kifejtette álláspontját, hogy milyen gyógy-módot kell alkalmazni a kórházban és miként lehetséges ennek keresztül vitele.

A főorvos javaslatát a választmány mindenben magáévé tette és elhatározta, hogy a kórházban egy elkülönítő osztályt fog létesíteni, hol a tuberkulózisban szenvedő betegek fognak ápolatni.

Az elkülönített osztályban fekvőbetegeket fognak ápolni. A terv megvalósítása még az idén, vagy a jövő év első negyedében meg lesz valósítva, mert a vármegye erre vonatkozólag korábban határozott s a költségek fedezéséről is gondoskodott, amennyiben kimondta, hogy az elkülönítő osztály létesítésére a járvány alpból megfelelő összeget bocsájt rendelkezésére a kórháznak. Most már tehát a

vármegye jóváhagyása szükséges a választmány tegnapi határozatához és meg lesz valósítva az intézmény.

A választmánynak ezután beszámolás történt a beteg létszámról, ami bizony, különösen az utóbbi hónapokban megnövekedett. Ez azonban minden évben így szokott történni, mert télen a kórházak valóságos menedék-helyek.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Szokoly Tamás, városunk országgyűlési képviselője, tegnap az éjjeli vonattal Budapestre utazott. A függetlenségi párt nagy választmányának ma esti ülésén helyette dr Stokker József alelnök fog elnökölni.

* **Egyházmegyei hír.** Az egyházmegyei főpénztárnak új kezelője Gabriely Lajos kanonok lett, aki a főpénztár kezelését már a múlt héten átvette elődjétől dr Karácsonyi János prépost-kanonoktól s ezért a vidéki érdekeltek és figyelmeztetnek, hogy nyugtáikat ezután Gabriely Lajos kanonokhoz (Ujsor) küldjék.

* **A város az Árpád-szoborra.** Budapestben a honalapító Árpádnak szobrot akarnak emelni s e célra országos gyűjtést indítottak. A szoborbizottság Nagyvárad városát is megkereste, hogy adakozzon a szoborra. A városi közgyűlés 100 koronát s'avazott meg a szoborra s a belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta.

* **Főpapi kinevezések.** Ő felsége, a magyar király az egri főkáptalanban Koncz Menyhért címzetes prépost, patai főesperes és jászberényi plébánosnak a mesterkanonokságot adományozta, Ridárcsik Imre érseki titkárt pedig ugyanezen főkáptalan tiszteletbeli kanonokjává kinevezte; végre Dutkay Pál egri székesegyházi kanonoknak a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett pagrányi címzetes apátságot adományozta.

* **Bizottságok megalakítása.** Ez év végén Nagyvárad városánál lejár a megbízásuk a központi választmány tagjainak, valamint a közigazgatási bizottságból öt tag kilép. Ugy a központi választmány tagjait, valamint a közigazgatási bizottság tagjait a holnapi közgyűlésen választják meg.

* **A Rákóczi-uti aszfaltburkolat.** A Rákóczi-uton levő aszfalt, különösen a villamos vasuti sinek mellett sok helyen meg van rongálódva; az aszfalt réteg kiporlott. A városi tanács felszólította a villamosvasut igazgatóságát, hogy javíttassa ki a hibás burkolatot, mert a baj a vasut alapépítményének a rosszasága folytán állott elő. A villamos vasut igazgatósága válaszolt a városi tanácsnak, amelyben rámutat, hogy a város köteles az anyagot szolgáltatni a sinek között és mellett levő burkolat készítéséhez és javításához. Már kétszer kérték a város-tól az anyagot, de nem kapták meg s ezért nem foganatosíthatták a javítást. Határozottan tagadják különben, hogy a vasut alapépítménye nem lenne megfelelő s kijelentik, hogy ennek elbírálására a városi mérnöki hivatal semmiféle kompetenciával nem bír, mert az a kormányhatóság jogkörébe tartozik. Ha baj van, tartsa meg a város szerződést, adjon anyagot s ők mindig készek a burkolatot kijavítani.

* **Járvány a megyében.** Biharvámegye egészségügyi állapota nem valami kedvező stádiumban van, mert a járványok fellépése által

felsőkött beteglétszám állandóan megmarad és ha egyes községekben meg is szűnik a baj, másik községben fellép és ez így tart. Ujabbban a következő helyekről jelentették járványok fellépését a főorvoshoz. Váncsod községében a roncsoló toroklob, Berettyószentmártonban tifusz. Berettyóujfaluban kanyaró betegség lépett fel járványszerűleg.

* **Gőzfavágó gépek.** Pár héttel ezelőtt néhány vállalkozó gőzgépet hozott Nagyváradra, hogy itt a favágók követeléseit leszorítsák és a fát is gyorsabban vágassák fel. A gép egy pár helyen dolgozott mindössze. Ezekben a helyeken is csak kényelmetlen lármázó eszköz volt a gép, de még a közrendet is megzavarta, miáltal kihágást is követtek el a tulajdonosok. A gép egész nap zugott, de nem haladt a munka, végre is a tulajdonosok visszaküldték a gépet. Most Kassa város törvényhatósága intézett kérdést Nagyvárad városához, hogy bevált-e a gép, vagy sem, mert a város ilyen gépet akar beszerezni. A váradai vélemény után aligha fogja Kassa gőzzel vágni a fát.

* **Biróilag lezárt cég.** Megemlékeztünk róla, hogy Boros Jakab nagyváradai ékszerész üzletét a vizsgálóbíró birói zárlat alá vette. A birói zárlatnak az volt az oka, hogy Boros ellen csalás büntette miatt panaszt adtak be és pedig azon alapon, hogy Boros Ignác kisujszállási lakos, mikor ellene végrehajtás volt folyamatban, a tulajdonát képező, Nagyváradon lévő ékszer üzletét Boros Jakabra abból a célból ruházta át, hogy hitelezőit megkárosítsa. A törvényszék mint vádtanács tegnap tartott ülésén elismerte azt, hogy Boros Ignác üzletét Boros Jakabra ruházta át, azonban a feljelentés csak azt igazolta, hogy Boros Ignác ellen többrendbeli végrehajtás megkísérléséről felvett jegyzőkönyv és foganatosítására vonatkozó megkeresés lajstromoztatott be. A bíróság tekintetbe vette, hogy Boros Jakab tiltakozott az ellen, hogy ő Boros Ignác rokona. A megkárosításnak így még célzata sem látszik fennforogni. A bíróság ezek alapján a Ferenc Ferdinánd főherceg konopisti bánya vállalata és Lindner D. sértett felek részéről tett panaszt elutasította és a birói zárlatot feloldotta és ennek foganatosításáról a rendőrséget is értesítette. A határozat alapján még tegnap ki is nyitották az üzletet.

* **Fogházörök kinevezése.** A nagyvárad kir. főügyész a nagyvárad kir. törvényszéki fogházhoz fogházörökké Vincze József m. kir. nagyvárad 4-ik honvédegyalozezredbeli őrmestert nagyvárad kir. és Jakab János gyulai lakost nevezte ki.

* **Elfogott kasszatolvajok.** Megirtuk annak idején, hogy a beéli járásban a bokszegei erdőben a Lendler cég telepén vakmerő betörést követtek el ismeretlen tettesek. A betörés alkalmával az ipartelep irodájából egy hatalmas pénzszekrényt vittek el, amely azonban üres volt. A beéli csendőrség széles körű nyomozást indított meg a tettesek kézrekerítésére, ami sikerült is. A nyomozás számai Aradmegyébe vezettek, hol a tetteseket el is fogták. A betörést heten követtek el, névszerint Répás Illés, Répás János, Pálc Tódor, Panda István, Tugás Tódor, Tyira Ávrám és Tyira János. A tetteseket a csendőrség lezárta és kihallgatás után a nagyvárad kir. ügyészséghez fogja átkísérni. Az elfogott emberek mind ismert kasszafurók, kik hasonló bűncselekmény miatt már többször voltak büntetve. Az ipartelep irodáját a betörés óta állandóan őrizi két csendőr. Eddig is elég

könnyelműség volt ilyen hatalmas ipartelep, hol 400 embernél több dolgozik, csendőrség nélkül hagyni.

* **A szegények fája.** Nagyváradi város tanácsa, tudvalevőleg 100 waggon fát rendelt a La Roche és Darvas-cégnél, hogy a munkások, kisiparosok, szóval a szegény embereknek önköltségi árban átadja méterenként. Az olcsó fának nagy kelete van. Eddig 20 waggonnal vettek meg s tegnap megkezdtek az újabb 10 waggon fa széthordását. A szekeresek ott tartózkodnak az állomás mellett, hogy mindjárt elvigyék a szegény emberek fáját. A szekeresek azonban elég magas árakat követelnek az elvitelért, köbméterenként 80 fillért vesznek a szegény emberektől. A fautalványokat Kemény Ignác biztos kezeli, aki a rimánkodó szegényeknek még kölcsön pénzt is ad a sajátjából, hogy a fuvar bért ki tudják fizetni.

* **Uj gazdasági tudósító.** A magy. kir. földművelésügyi miniszter Biharvármegye beélti járásába Somogyi Miklós beélti lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

* **Öngyilkos csendőr.** Biharnagybajomból telefonálja tudósítónk, hogy ott egy csendőr tegnapelőtt eddig meg nem állapítható okok miatt agyonlőtte magát. Az esetről a tudósításunk a következő: Szilágyi Sándor csendőr pár napja a nagybajomi csendőrörshöz van beosztva. Ez alatt az idő alatt magát kifogástalanul viselte. Hétfőn a laktanyából kimaradási engedéllyel eltávozott és a kocsmában ment, hol délig mulatozott. Délben pedig a kocsmából visszament a laktanyába és ott szolgálati fegyverét magához véve, visszament a kocsmába, hol a cigányokat felszólította, hogy őt kísérjék zeneszóval a község házára. A cigányok eleget is tettek a felhívásnak. Szilágyi a község házában elvált a cigányoktól és ott fegyverével mellbe lőtte magát s azonnal meghalt. Az öngyilkos csendőrt tegnap boncolták fel.

* **Műkedvelő fényképezők vetítő estélye.** Vasárnap délután tartotta meg az egyesület IV-ik vetítő estélyét a tűzoltó őrtanya nagytermében és pedig rendkívül nagy érdeklődés mellett. A vetítés első részét a budapesti Photo Club igazán művészi diapositívjai képezték s a közönség osztatlan tetszést nyerte meg. A színes fényképek vetítése előtt Rosinger Miklós a Leszámitoló Bank tisztviselője és városunk egyik legjobb amatőr fényképezője tartott rövid népszerű előadást a színes fényképezésről s e téren eddig elért eredményekről. A rendkívül vonzó előadást a jelenvolt nagyszámú előkelő közönség osztatlan tetszéssel kísérte s annak befejezése után az előadót meleg óvációban részesítette. Ezután következett az est fénypontja a Lumière féle 36 drb. természetes színű fénykép. A közönség körében minden újabb kép valószínű meglepetést okozott, oly természetesen és hűen érvényesült a vetítő ernyőn a természet színpompája. A képekhez Hanslian Ede, az egyesület agilis titkára szolgált szakszerű magyarázattal. A szépségű előkelő közönség körében ott láttuk Bunyitay Vince kanonokot, Glac Antal főispánt, Halász Gyula plébánost, Mezey Mihály kir. közjegyzőt, Schwariz Géza honvédőrnagyot, Makkay Józsefet, Heegen századost stb., kik mindannyian a legnagyobb elismeréssel és meglepedéssel távoztak az előadásról, kétségtelen bizonyítékként annak, hogy az egyesület biztos sikerrel halad kitűzött célja felé. A legközelebbi vetítő estély és előadás a lapok útján lesz közléte.

* **Az Uránia új műsora.** Az Uránia ma teljesen új műsorral fog tartani előadást. Az új képek mind igen érdekesek s a közönség figyelmét a műsor minden száma le fogja kötni. Az Uránia különben most készíti elő a Jézus élete

című kép bemutatását. Ez a kép december 18-án kerül bemutatásra. A kép három részben lesz bemutatva. Összesen 1600 méter hosszú a kép s mindvégig színezett. A világhírű kép bemutatásakor Dutka Akos a »Nagyvárad« belső munkatársa fog felolvasást tartani.

A legizlésebb férfi-fehérművek nagy választékban BOTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

SZINHÁZ.

A hét műsora

Szerda: Válás után.

Csütörtök: Pajkos diákok, Szép Galathea.

Péntek: Válás után.

Szombat: Gasparone.

Vasárnap: d. u. Coulisset ur. Este: Varázskeringő.

Casanova

A szép zenéjű operett új szereposztásban került tegnap színre s így is teljes tetszést aratott.

Károlyi Leona a négyes női szerepben szép énekével a zenei részeket kitűnően kiaknáta s pompás kosztümjeivel is feltűnést keltett. A címszerepet *Szánthó* énekelte nagy hatással, játéka azonban, különösen az utolsó felvonásban, nagyon elmaradt elődje mögött. A tör és a sétatálcá között is van különbség. *Beregi* a sátán szerepében énekben és játékban egyaránt megfelelt. A rendezésen is néhány előnyös változtatás történt.

Válás után. Ma este Bissonnak világhírű darabja, a francia bohózatírás legnagyobb stíli, legmulatságosabb színeiben, ötletekben gazdag alkotása: Válás után kerül színre. A darab erősen elüt a modern francia bohózatoktól. Nem sikamlós tréfáival, hanem mulatságosabbnál mulatságosabb helyzeteivel nevette meg bennünket. A darab előadása foglalkoztatja az egész vigjátéki személyzetet, amely szorgalmasan készült arra, hogy a mai este izig-vérig szórakoztató, mulattató estélye legyen a színháznak.

Pajkos diákok. Szép Galathea. Valaha az egész európai kontinens gyönyörködött e szellemes, ötletes, bájos zenéjű darabban. A nagyváradai publikum is rendkívül szerette, kedvelte e darabokat. Az igazgatóság most feleleveníti és csütörtökön — egy estén — színpadra viszi mindkettőt. A két darab Gasparone helyett szombaton is színre kerül.

Varázskeringő. Strausz világhírű operettjének, mely ez ideig a szezon legnagyobb stíli produktuma, a Varázskeringőnek vasárnap 15-én lesz a bemutatója. A színház környékén lázas munka felvlik, hogy a nagyváradai közönség teljes egészében élvezze ennek a csillogó, tünteményes szépségű, hódító zenéjű darabnak összes szépségeit. Az igazgatóság különös gondot fordít a díszletezésre, amely szenzációsan új, érdekes és minden ízében művészi lesz. — A díszletezési munkálatokat a Burgadt és Kéri cégnél fődíszlettervezője: Valentin mester felügyelete alatt végzik. A darabból mindennap folynak a próbák.

Alarcos bál. Verdi egyik legszebb és legnépszerűbb operájának előadási jogát szerezte most meg az igazgatóság, mely az egész énekes személyzetet igénybe veszi. A szereposztás már megtörtént s a próbák is hamarosan megkezdődnek, úgy, hogy ez lesz a legközelebbi operaelőadás.

TÁVIRATOK.

A kvótajavaslat.

— A függetlenségi párt értekezlete. —

Budapest, december 10. A függetlenségi párt ma este 6 órakor értekezletet tartott, melyen a kvótajavaslatot tárgyalta. Jelen voltak Kossuth, Apponyi, Gün her miniszterek, Mezőssy és Meskó államtitkárok. Az értekezletet Kossuth Ferenc nyitotta meg és kifejtette, hogy a kvóta, mint közös költség ellenkezik a függetlenségi párt programjával, de a többség kényszerhelyzete, hogy megmentse az országot az abszolutizmustól.

Holtsy Pál ajánlja ezután a javaslatot elfogadásra, ami megtörténik.

Bizony Ákos indítványozta, hogy a párt jelöljön ki hivatalos szónokot, aki a képviselőházban a kvótajavaslat tárgyában kifejtse a párt álláspontját.

Az indítványt elfogadták és a párt szónokának Bizony Ákost kérték fel.

Stössel tábornok birái előtt.

Pétervár, dec. 10. A nagy katonai kaszinóban ma kezdődik meg a katonai bíróság előtt Stössel tábornok pörének tárgyalása, melyre 123 tanut idéztek meg. A cár a tegnapi udvari ebéden hir szerint, éles szavakkal kikelt Stössel ellen s azt mondotta, hogy Stössel őt megcsalta. Több előkelő katonatiszt bebizonyította a cár előtt, hogy Stössel már két héttel Port Artur átadása előtt csomagolni kezdte holmiját.

Négyezer család kilakoltatása.

Nápoly, dec. 10. Nápolyban legközelebb 4 ezer családot fognak hatóságilag kilakoltatni, mert 5 hónap óta nem fizetnek bért. A lakók házbéremelés miatt tagadják meg a fizetést. A bekövetkező zavarra való tekintettel 10000 karabélyost vontak össze Nápolyban.

Visszavándorlók.

Rutka, dec. 10. Ma éjjel Oderberg felől 5000 visszavándorló jött. A mai nap folyamán kétszerannyi utast várnak.

EGYESÜLETEK.

A keresztény kereskedő ifjak közgyűlése.

A nagyváadi keresztény kereskedők és kereskedő ifjak egyesülete vasárnap d. e. fél 11 órakor rendkívül közgyűlést tartott. A gyűlésen Láng József elnök helyett, ki elfoglaltsága miatt a gyűlésen részt nem vehetett, Missuray László alelnök elnökölt, ki lelkes szavakkal megnyitotta az ülést és azt az alapszabály 25. §. értelmében határozatképesnek mondja ki és átadja a szót *Vékony* Miklósnak, a napirend előadójának.

Vékony előadó nagy tudással, lendületes szavakkal ecseteli azon ferde viszonyokat, melyek ma a társadalomban megvannak, majd fejtegeti az egyesületek szükséges voltát. A tagok helyeslése kísérte mindvégig az előadó beszédét.

A gyűlés második tárgya a titkári jelentés volt. Risztó György titkár helyett a titkári teendőkkal ideiglenesen megbízott jegyző, *Arnóczy* József emelkedett szólásra, tartalmas beszédben rámutat azon működésre, melyet az egyesület rövid másfél évi fennállása óta kifejtett.

Nehéz viszonyok között és rokonszenvet alig tapasztalva is, az egyesület oly szépen működött, hogy több nagyobb város kereskedő világának figyelmét magára vonta. Jellemzi ezt az a körülmény, hogy több mint hat városból a kereskedelmi téren előkelő állást betöltő emberek az egyesülettől minta alapszabályt kértek, mivel szintén ily egyesületet óhajtanak szervezni Rámutat azután a jelentés Nagyvárad önálló kereskedőinek közömbösségére, melylyel az egyesület iránt viseltetnek, pedig ugymond, ha ezen kereskedő uraknak megvolna a helyes felfogásuk arról, hogy mily missziót teljesít ezen egyesület, úgy bizony a legnagyobb odaadással támogatnák. Végül kimutatja a jelentés a tagok létszámát és azon fontosabb mozzanatokot, melyek a legutóbbi közgyűlés óta befolytak. Majd szomorú szívvel megemlékszik Suthy Mihály egyesületi tag haláláról, ki a mai társadalomnak tett áldozatává.

Végül felhívja a tagok figyelmét a szombat esteiken megtartandó vita ülésekre és beteszti a pénztári forgalom kimutatását, mit a közgyűlés tudomásul vett és Mertz Károly pénztárnoknak buzgó és odaadó fáradozásáért köszönetet szavazott.

Következett a tisztikar megválasztása. Elnök lett: Láng József; alelnök: Missuray László; titkár: Arnóczy József; pénztárnok: Mertz Károly; ellenőrök: Joó Lajos és Schoppelt Ede; könyvtárnokok: Bauer Nándor és Szalai István; jegyzők: Chaura Rudolf és Holubák Károly; háznagy: Vesze Péter és 20 választmányi tag. Missuray László alelnök köszönő szavai, apróbb indítványok és viták után a gyűlés véget ért.

Az egyesület helyeszközlő osztályára ez uton hívjuk fel az érdekeltek figyelmét.

KÖZGAZDASÁGI

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 10.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	—	11.91
Rozs ápr.	—	11.81
Zab ápr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 10.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	463.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közúti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktözsde 1907. dec. 10.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	693.50
20 frankos (Napoleonkor)	—	19.20

NYILTTÉR.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Oktatás.

Szülők figyelmébe!

A nagyváradai Középiskolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetése mellett az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészítetnek.

Tisza Kálmán-tér.
Tisztelettel
Dénes Pál
internátusi igazgató.

Egész délután elfoglaltság.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András**

(Franciából.) 76

Egymásra néztek és kettős mosoly, szomorú és zavart jelent meg ajkaikon. Nagyon is asszonyok és nagyon is finomak voltak, semhogy e néhány szóval mindent el ne mondtak volna egymásnak a kényes tárgyról. Malboisené biztos volt abban, hogy Claire hallotta férjének hozzája intézett vallomását, de azért egy percig sem kételkedik benne. Varouzené kezdettől fogva kizárt minden gondolatot, ami a vetélkedésre, vagy hitvesi bosszúállásra vonatkozhatna.

— Beszéljen, asszonyom, hallgatom önt — mondá Régine felháborító szívéllyességgel.

— Talán különösnek fogok feltűnni ön előtt, asszonyom. Ön akaratlanul oka egy katasztrófának, ami szétzúzta az életemet és én mégis, távol attól, hogy önt gyűlölném, inkább vonzódom önhöz.

— Én lennék egy katasztrófa okozója? Szent Isten!

— Igen . . . ön. Mindjárt meg fogja hallani . . . Ön az egyedüli lény a világon, aki előtt felfedhetem e szörnyű titkot. Ez szükségem van arra, hogy kiöntsem szívemet valaki előtt, különben nem tudom, mi lenne velem. Azt hiszem, belebolondulnék!

Claire végigsimított kezével a homlokán. A hangja reszketett a könnyektől. A majdnem elviselhetetlen izgalom jeleiből, lázas gesztusai- ból látni lehetett, hogy nem tuloz. Idegeinek

megbomlása közel állt az agy teljes megzavarodásához.

— Nyugodjék meg. Tárja fel előttem a szívét, miután az megnyugtatta önt — szöjt Régine. — Ön nagyon rokonszenves nekem. Anélkül, hogy a multkor értemem volna közbelépését, kitaláltam, hogy valami nagyon bátor, nagylelkű dolgot vitt végbe . . .

— Oh! asszonyom . . . Ön nem tudja . . . nem tudhatja — kiáltott fel a szerencsétlen nő, zokogásban kitörve.

Régine hozzálépett és testvérként ölelte át a gyenge vállakat, melyek kegyetlenül rázkódtak össze az elegáns bolero alatt.

— Legyen erős — mormolá Régine. — Lássá, én is ismerem a nagy szenvedéseket!

Minő különbség volt e méltóságteljes nyugalom és a másíknak izgatottsága között Claire némi erőt látszott meríteni annak az annyira felette álló természetnek közellétéből.

— Bocsásson meg kérem . . . — rebegte — Nézze . . . már elmúlt . . . Ön már is jó hatást tett reám — és megragadva Malboisené kezét, gyerekes elragadtatással folytatá: Igerje meg, hogy a barátóm lesz! — aztán így szólt:

— Esküdjék meg nekem mindenre, ami ön előtt a legszentebb, hogy örökké megőrzi a titkot, amit közölni fogok önnel!

Miután megkapta úgy az esküt, mint az ígéretet, Varouze Claire megkezdte közléseit.

Régine legnagyobb esodálkozására Claire visszatért házassága első éveire. Meleg szavakkal ecsetelte André iránti nagy szerelmét. Minő bizalma volt jellemében, mennyire hitt a szavában, mennyire bámulta szellemi képességeit. De mindez lassanként eltűnt, megingatta a kétely, elnyűtték a közös életben tett tapasztalatok, megmérgezték a folytonos hűtlenségek.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti-Színház.

Ma, szerdán, 1907. december 11-én,

Válás után.

Francia vigjáték 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

Duval Henri	—	Tóth Elek
Bourganeuf	—	Krasznai
Champeau	—	Bereghy Sándor
Corbulon	—	Fehér Gyula
Egy földmives	—	Vank István
Egy hordár	—	Mikszai Emil
Bonivardné	—	T. Pogány Janka
Diane, leánya, Henry neje	—	E. Kovács Mariska
Gabrielle, Bourganeuf leánya Hevessy	—	
Viktoriene	—	Reviczky Rózi
Mariette	—	B. Horváth Irma
Paraszt	—	Erdély Sándor

BEJÁRÁK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti éseleő emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 8 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön, december 11-én szinrekerül:

Szép Galathea.

Operette 1 felvonásban.

Ezt követi:

Pajkos diákok.

Operette 1 felvonásban.

200 pompás zsebórát ingyen!

200 pompás Anker remontoir órát fog kiosztani a **Tolnai Világlapja** azok között, akik 1908. január havában a Tolnai Világlapjának négy egymásután következő számában megjelenő és egymással összefüggő rejtvenyt helyesen fejtik meg.

Miből áll ez a rejtvény?

Ez a rejtvény egy közismert hazafias tárgy, magyar festményt ábrázol. A szétdarabolt kép egyes darabjait a Tolnai Világlapja négy egymás után következő számában mutatja be. A rejtvény megfejtése úgy történik, hogy a Tolnai Világlapja említett négy számból kivágjuk ezen képdarabokat s úgy állítjuk össze, hogy hiány nélkül az egész képet adják. A helyesen összeállított és papírra felragasztott képet pedig beküldjük a Tolnai Világlapjának, amely a kitzűzött 200 Anker remontoir órát a helyesen megfejtők között fogja szétosztani.

241 — 1 15

Hogy kik kapták meg ezen remek ajándékokat, azon 200 egyén névsorát a **„TISZÁNTUL”** 1908. február 16-iki számában fogjuk a nagyközönség tudomására adni. — A **„Tolnai Világlap”**-ját vidéken bármely újságelárusítónál 12 kr-ért lehet megvenni.

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet-osztalékokat hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg negyötöd részét 6 százalékos kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölesönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postalai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3—5-ig.

szombat délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészszel.

Hirdetések

felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Magyar királyi államvasutak.

276577—907. FIV. sz.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a t. évi november hóban 272436 sz. alatt hirdetett 3 napi időleges szállítási póthatáridő a mitte'walde — marhegyi segélyutirányon át érkező külföldi kőszénszállítmányokra nem alkalmaztatik. Ezekre a kőszénszállítmányokra ugyanis a t. évi április hóban 80418 sz. alatt kelt hirdetményünk értelmében érvényben tartott 5 napi időleges szállítási póthatáridőt további intézkedésig alkalmazni fogjuk.

Budapest, 1907. évi december hóban.

Az igazgatóság.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni

minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az január hó 1-ig a lapot

ingyen kapja.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

24

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. Milleniumi kiállítás, állami
Telefon 280. nagy aranyérem. Concours. Alapítva 1854.

Első magyar Részvény sörfőzde Kőbánya.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiac-ter 3. Salamon Benedek cég.

Hordókba és palackokba fejtve forgalomba hozzuk összes gyártmányaink u. m. ászok, király, kiviteli és dupla márciusi, bajor és udvari sör, mely nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legtekintélyesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte. Különösen felhívjuk a szíves érdeklődők figyelmét a legkiválóbb orvosok által ajánlott

dupla Góliát maláta gyogsörre melyet eredeti gyári töltésben különleges palackokban hozunk forgalomba. legjobb étvágyfokozó asztali ital ajánlatos hanem Ezen gyogsör nemcsak mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknek, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedők.

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállítatnak

Kérjünk mindenütt Kőbányai Részvény sört.

Nagy karácsonyi vásár megkezdődött **LEITNER MÁRTON**

ZÖLDFÁ-UTCA 5. Nagyvárad és Bihar megye legnagyobb divatháza cégnél

Olesó occassio eladásra kerülnek: **SELYMEK, BÁRSONYOK, GYAPJU-KELMÉK, BARCHETEK, FLANELLEK, MOSÓ-ARUK, DELAINEK, FEHÉR-NEMŰEK, SZÖRME-ARUK, stb.** Kéretik a t. közönség, hogy vásárlásaikat mielőbb eszközölni sziveskedjenek, hogy becses kívánságuk minden tekintetben kielégítő legyen. Szombaton zárva!

Szabott árak minden darabon.

Külön maradék-osztály.

Elárusítás nagyban és kicsinyben.

Üzlet felosztás!

Tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy az évek óta fennálló detail-üzletünket, más vállalat miatt **teljesen felosztjuk, ellenben gyárunkat tetemesen megnagyobbítjuk** és a raktáron levő összes férfi- női- és gyermekcipőket a legfinomabb kivitelig minden elfogadható árban árusítjuk el, kérjük ezen ritka alkalmat felhasználni míg a készletünk tart. **Berendezés eladó!**

Tisztelettel

Nádor Henrik és Társa

Nagyipiac-tér, Kereskedelmi palota.

Karácsonyra

legalkalmasabb

ajándéktárgyak

II. III.

Ifjusági iratok, diszművek, festékdobozok.

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut

Teljes íróasztalkészletek,

Emlékalbumok

Naplók

Képeslap-albumok

Íróaljzatok

Levélpapírok

stb. stb. a legdusabb
választékban kaphatók